

גוברים, מיה עשיתם עם

29 הילדים האחרים?

תקוה לוי

שהיה פעם גם שלנו. האיריאל שלנו היו הירושלמים שלמדו איתנו בכיה"ס - הורים עשירים, בתים מרווחים, מכוניות, נסיעות לחו"ל, לבוש "גזעי" וכמובן כחולים עם עיניים בלונדיניות. הפנימיה עודדה וטיפחה אידיאל זה.

היינו שבויים במחנה לחינוך מחדש של הפרימיטיביים שהגיעו לעיר הקודש! אלה מאיתנו, שסגרו את הפה בעקשנות וסרבו להתפתות לניחוח המשכר של דברים רחוקים, לא נשארו בתוכנו (התחלנו ללמוד מעל 80 תלמידים במחזור וסיימנו 51).

אני הייתי במיעוט, שעשה עצמו בולע, והקיא כשלא ראו. אך הרוב נשבר למן ההתחלה תחת המכשח העצום שהופעל עלינו. להלן דברים שכתבו אורית ואירית בסוף שמינית:

"אחד האמצעים בהם השתמשו בפנימיה על-מנת להקנות לנו ידע בשטחים נוספים מלבד ביה"ס ופעילות עיונית בפנימיה, היו הצגות התאטרון. זהו אחד האינדקאטורים היעילים לבדוק את תרומת הפנימיה וזה עונה על השאלה שנשאלת לא פעם: כמה שונה התפתחותנו כאן מן האפשרות להמשיך ולחיות בכית, בהנחה שמבחינה לימודית לא היינו נפסדים, כלומר - אפשרות ללמוד בבי"ס שרמתו אינה נמוכה מזו של 'ביאר'. ראינו כאן התפתחות הדרגתית בגישה לנושא של סיכויי הנאה בתאטרון: מהתנגדות מוחלטת בחמישית (ודאי אם נזכיר את ההצגה הראשונה בה חזינו - 'השחק', כשהתעוררנו רק בסוף ההצגה לקול יריה...) ועד לשמינית, כשאנו קצרי-רוח לכל הודעה על הצגה נוספת העומדת על הפרק. כיום, קיימת אצל רובנו, ההרגשה שסיום השהות בפנימיה לא ישים קץ לביקורים בתאטרון, וכזה אין לזלזל! וזהו רק פרט אחד בכל מערכת ההשקעה שנועדה לעצב דמות של בוגר אידיאלי. מקוות שתרימת הפנימיה מפצה אותנו על כל אותם תחומים שקודם לפנימיה לא היה לנו געגוע אינטנסיבי איתם."

היום אורית עובדת בחנות המכולת של אחיה, נשואה ואם לילדה. בגיל 24 היתה אורית מנהלת כוח-אדם של חברת מחשבים. אירית, שבנוסף לדברים הנ"ל, כתבה אז: "ככל שקרב הסיום אני

כשהאויב עומד בשער ובשער שני מיתרפקת עכשיו העליה ההמונית ממריה"מ?

אכן הצלחתם... הצלחתם לפתח מנגנון המזין את עצמו ומשאיר לכם את כל הזמן שבעולם לדון ב"בעיות השעה". ומה איתנו? לנו אין אפילו הזכות לשאול מה השעה!

את גברת לוי?.. דווקא את מעזה לבוא אלינו בטענות? אל תשכחי מי הוציא אותך מהבית, איפה היית היום אילו לא המנגנון הזה שנגדו את טוענת? זוהי הכרת התודה שלך?

חלפו למעלה מעשר שנים מאז סיימנו את לימודינו בפנימית "ביאר" בירושלים. 51 נערים ונערות, רובינו המכריע מזרחים משכונות ועירות-פיתוח. המטרה המוצהרת של האגודה לקידום החינוך, שפנימית "ביאר" משתייכת אליה, היתה לאתר מבעוד מועד פוטנציאל אנושי של תלמידים טובים, להנכס במשך ארבע שנים במסגרת פנימייתית ולקוות שישונו ביום מן הימים אל כור מחצבתם כדי להעלות את איכותו.

עד היום מטרידות אותנו השאלות - מה היה קורה איתנו אילו לא למדנו בפנימיה? בדיעבד, האם היינו חוזרים על אותן ארבע שנים?

לדעתי, אין תשובה חד-משמעית לשאלות מן הסוג הזה, כיון שבניית מהלך חיים אלטרנטיבי נתונה לניחוש ולספקולציות רבות.

מה שאותו מעניין, הוא לבחון את השינוי שעבר עלינו במשך 4 השנים הללו. לצורך זה נעזרתי בחוברת שנכתבה על ידינו בסוף שנת הלימודים האחרונה.

היד רועדת בבואי להתחשבן עם מקום שהיווה לי גם בית; אני מנסה לדלות מזכרונות שיחה בפורום של המחזור על המקומות מהם באנו, על הקשיים שנבעו מהעיקרה שלנו מהבית, על החזרה שלנו לשם, ואין! (לאחר שלמדנו את היצירה "התלוש" (עם תו קמוצה) - הפך מושג זה מאד רווח בשיחות פרטיות, שנים לאחר שסיימנו ללמוד בפנימיה, חלק ניכר מאיתנו המשיך להגדיר עצמו כתלוש).

מה שכן נראה בבירור הן חומות הניכור שהלכו וניכנו ביננו לבין המשפחה, החברים ונוף ילדותנו. מהר מאד למדנו להתייבש בהורים שלנו: בשמות, בלבוש, במקום העבודה, בשפה ובכית שלהם,

"העובדה שמזרחים מאכלסים את העשירונים התחתונים, שהוחלט על מחיקת חלק נכבד מחובות הקיבוצים (האשכנזים) אך לא מחובות המושבים (המזרחים), ושהפנמיה של רוב המזרחים היא להיות אשכנזים - שכל אלו ורבים נוספים הם פירות של שיטה מתוכננת... היא לדברי אשכנזים רק פראוניה המשתוללת במוחם הקודח של מתי-מעט מזרחים דפוקים."

בפורומים על הנושא החברתי היוצאים מתוך הנחה שאכן קיים קיפוח עדתי בישראל, חוזרת השאלה הנצחית: האם הקיפוח מכוון; האם יושבת קבוצת אנשים ומתכננת באופן שיטתי את צביון החברה הישראלית לתחומיה השונים, או שמא היו וישנן כוונות טובות לקובעי המדיניות, אלא שהדברים לא בדיק הסתדרו כפי שתכננו... וצריך להבין שקשה להתמודד עם בעיות רבות כל כך; כמו העליה ההמונית של יהודים מארצות האיסלאם בשנות ה-50 או המשכר במושבים בשנים האחרונות, ומעל לכל, אל לנו לשכוח שבראש העדיפויות של מקבלי ההחלטות ניצב נושא חשוב - בטחוננו של העם היושב בציון! אז נעשו פשלות בתחומים אחרים, מי אנחנו שנבוא בטענות ונטריד את העומדים על המשמרת?! ובכלל - לחשוב שהעובדה שמזרחים מאכלסים את העשירונים התחתונים, שהוחלט על מחיקת חלק נכבד מחובות הקיבוצים (האשכנזים) אך לא מחובות המושבים (המזרחים), ושהפנמיה של רוב המזרחים היא להיות אשכנזים (אפילו על כמו-אשכנזים היינו מתפשרים) העיקר משהו שיתן צל של סיכוי לפרוץ את הגבולות בהם רובינו תחומים - שכל אלו ורבים נוספים הם פירות של שיטה מתוכננת?.. זוהי פראוניה המשתוללת במוחם הקודח של מתי-מעט מזרחים דפוקים... למי בכלל יש זמן לשבת ולתכנן את השטויות עליהם את מדרכת,

עדיין איני מאמינה כי זהו אכן הסוף. איי־הרצון להאמין נובע מכך שהמסגרת הפכה חלק ממני, ומהווה גורם כה מהותי בעיצובי, עד שאני יכולה ללא ספקות להצביע על כך, שהיתה זו סוכנת השיחבור העיקרית שלי; ובמבט לאחור אפילו בית הורי מהווה תורם שולי מאד לתהליך..."
היום אירית בוגרת אוניברסיטה, עובדת כמורה ומתמודדת כמשפחה חד- הורית כסיוע אמה.

"דבר נוסף, שתרם נכבדות לחוסר היכולת שלנו לנסות ולהתמודד עם הניכור שהלך ונבנה בינינו לבין הבית, היתה התחושה שדאגו להשריש בנו שאנחנו הפנימיסטים "עם נבחר", שהמיון הקפדני שנעשה הותיר רק את בעלי הפוטנציאל הכביר."

דבר נוסף, שתרם נכבדות לחוסר היכולת שלנו לנסות ולהתמודד עם הניכור שהלך ונבנה בינינו לבין הבית, היתה התחושה שדאגו להשריש בנו שאנחנו הפנימיסטים "עם נבחר", שהמיון הקפדני שנעשה הותיר רק את בעלי הפוטנציאל הכביר. על כך כתב יאיר בסוף שמינית:

"כשבאתי ל'בויאר' נתקלתי לראשונה במילה פוטנציאל התקלות חזיתית קשה. בהתחלה ניסיתי להתנגד, לא לקבל, אבל הפוטנציאל הקיף אותי מכל צד. חסר אונים קבלתי את המושג, ומאותו רגע, לא עשיתי יותר כלום, רק תרצתי את 'מעשי הרבים' בכך שיש לי פוטנציאל. כל זה היה נגמר איכשהו בסדר אם אותו תהליך, שעברתי אני, לא היה עובר על כולנו. וכך קרה שהיינו מחזור בפוטנציה, שחי יחד ארבע שנים ולא הפיק מזה את כל שיכול היה". היום יאיר חי בתל-אביב ועושה כסף מלאת עצות לאנשים איך להיות מאושרים יותר באופן סיינטולוגי.

"חומות הניכור היו החלק הארי של העיטה שמונעה בעדנו לראות את 29 הילדים שכל אחד השאר מאחוריו."

הפכתם אותנו לעם נבחר ומי שלא מכיר לכם תודה על כך הוא כפוי טובה, כל-כך דאגתם לנו וטיפחתם אותנו על-פי המודל הירושלמי-אשכנזי; כך אתם צריכים להיראות, לחשוב, להתנהג! ואנחנו, הנבחרת, כל-כך היינו עסוקים בלמלא אחר ציפיותיכם, שלא עצרנו רגע לשאול: איפה השאר? למדתי בבית-ספר יסודי עם 30 תלמידים בכיתתי, כחמישה מהם סיימו תיכון עם תעודת-בגרות, אף אחד מהם לא הגיע לאוניברסיטה.

חומות הניכור היו החלק הארי של השיטה שמנעה בעדנו לראות את 29 הילדים שכל אחד השאר מאחוריו. וזו שאלת השאלות: גנבים, איפה עוד 29 ילדים? זו השאלה שצריכים לשאול אלה ה"נבחרים", זו השאלה שמגשרת על הפער שדאגו לפעור בינינו לבין הרוב המכריע שהושאר מאחור. כן השאלה הזו מתעלמים במכוון בעלי היד המכוונת כיוון שבתשובה טמון המפתח לפיצוח המנגנון השיטתי שלהם.

אני איני מכירה תודה! הם אלה שצריכים להודות לנו, משום שכל אחד מאיתנו שימש עלה תאנה להעלמת 29 ילדים שגורלם נחרץ מראש. אני איני מכירה תודה כיוון שהמחיר ששילמנו היה כבד.

